

Zpráva o průběhu Letní školy religionistických studií konané v maďarském Szegedu (18. – 30. srpna 2008)

Jana Zlámalová, FF MU, Ústav religionistiky

Ve dnech 18. až 30. srpna tohoto roku se v jihomaďarském městě Szeged konal třetí ročník letní školy religionistických studií organizovaný tamní katedrou religionistiky. Po nultém a prvním ročníku též uspořádaném v Szegedu a po druhém ročníku, pro nějž se hostitelským městem stalo Brno, se tato akce stala (aspoň pro mne) vítanou prázdninovou tradicí, která vždy přinesla mnoho přátelských setkání a ještě více nových poznatků z mého oboru.

I tento rok se do Szegedu sjeli studenti a religionisté z České republiky, Polska, Rakouska, Rumunska, Slovenska a samozřejmě také nechyběli studenti domácí univerzity, a to za tím účelem, aby se všichni společně prostřednictvím přednášek a diskuzí zamýšleli nad problematikou změn náboženské situace odehrávajících se především ve střední Evropě, což dobře vystihuje název této akce *Religiousness in a Changing World*.

A stejně tak jako se od minulých ročníků nezměnilo téma ani titul letní školy, i její každodenní struktura byla zachována, což znamená, že se den vždy dělil na dopolední a odpolední výuku. Dopoledne bylo vždy (i když výjimky potvrzují pravidlo) věnováno přednášce některého z přítomných vyučujících a následné diskuzi.

Dopoledne tak svými nadmíru zajímavými příspěvky studenty zaujali mnozí středoevropští religionisté. Například velkou pozornost posluchačů si dokázal získat Luboš Bělka (Česká republika) přednáškou *Creation versus Evolution: The Role of the Academic Study of Religions in the Controversy*, jenž svůj příspěvek obohatil o promítání velmi zajímavého dokumentu věnujícího se otázce inteligentního designu. Aleš Chalupa (Česká republika) zase svým příspěvkem nazvaným *What Has the Human Brain to Do with Religion? Promises and Shortcomings of Cognitive Approach to the Study of Religion* předvedl nové a velmi atraktivní metodologické postupy. Stejnou měrou však zaujal například i Attila Kováč (Slovensko) s příspěvkem nazvaným *Virtual Umma: Islamic Radicalism in Cyberspace*, Máté-Tót András (Maďarsko) s příspěvkem *Civil Religion in Eastern Europe* nebo Piotr Wiench (Polsko) hovořící na téma *Religion, Ethnicity, Nationalicism: On Ethnic Religion in Central-Eastern Europe*.

Samozřejmě že i v odpoledních hodinách věnovaných studentským prezentacím bylo také řečeno mnoho zajímavého a přínosného. Vzhledem k tomu, že v každé odpolední sekci byly předneseny tři studentské příspěvky, je obtížné vybrat ty, které na sebe dokázaly upoutat největší míru pozornosti. Mně osobně asi nejvíce zaujala Joanna Krotofil (Polsko) a její příspěvek s názvem *Role of the Religion in the Process of Polish Migrants Adjustment to Life in Great Britain*, Radka Hoffmanová

(Slovensko) s pojednáním *Penetration of Rastafarianism into Slovakia* nebo Petra Tlčimuková (Česká republika) a její prezentace nazvaná *Candomblé: A Special Brazil (Afro-American) Religion*.

Jak již bylo řečeno, přednesené příspěvky byly bezesporu velmi zajímavé a přínosné, ale díky předchozím ročníkům letní školy jsem dospěla k přesvědčení, že škola, která se koná v době prázdnin, bude narozdíl od běžného vyučování v semestru pojata odlehčenější a atraktivnější formou a výuka se tedy nebude omezovat pouze na školní lavice, neboť náboženství je možné velmi dobře (a snad i nejlépe) poznávat přímo v terénu, například prostřednictvím exkurzí (jak tomu bylo v minulých letech). Proto mě velmi překvapilo, když jsem v programu letošní školy religionistických studií našla pouze a jenom samé přednášky. Myslím, že právě toto se stalo jedním z největších mínusů letošní školy. V letním počasí, jehož teplota neustupuje z pětatřiceti stupňů, se v přednáškové místnosti sedí velmi špatně a jsem toho přesvědčení, že taková exkurze za religionistickými zajímavostmi v okolí Szegedu by byla jistě příjemným zpestřením a rozšířením obzorů pro všechny účastníky letní školy.

Chápu samozřejmě, že finanční možnosti letošní školy třeba nebyly tak velkorysé jako v předchozích letech, ale удивuje mne, že se mezi maďarskými organizátory nenašel nikdo, kdo by měl například zájem a chuť zorganizovat exkurzi do místní synagogy, jež je považována za jednu z nejkrásnějších synagog v Evropě a hned po budapeštské synagoze je druhou největší na evropském kontinentě. Z vlastní zkušenosti mohu říci, že taková společná návštěva synagogy s odborným výkladem místního rabína je přínosnější, než pouze individuální prohlídka. A tak mi připadá jako velká škoda to, že letos maďarští kolegové zapomněli na Komenského zásadu „škola hra“.

Bohužel absence exkurzí a zpestření programu nebylo jedinou čmouhou na organizaci současného ročníku letní školy. Poměrně krušné bylo i letošní ubytování na (pravděpodobně) místních kolejích, jež rozhodně nelze srovnávat se vzpomínkou na předloňské ubytování v příjemném hotelu v klidné části Szegedu, který se mohl dokonce pyšnit (na rozdíl od letošní ubytovny) koupelnou a WC na každém pokoji.

Mnohé studenty také rmoutila částka kapesného, jež činila na vyučovací den 2000 forintů (tj. cca 200 Kč) a na den bez výuky (státní svátek a neděle) to bylo 1000 forintů (tj. cca 100 Kč). Já osobně jsem si na takový příspěvek nemohla stěžovat a naopak jsem byla velmi ráda za to, že nám bylo uhrazeno cestovné a ubytování (ať už bylo jakékoliv úrovně). Zato mě zarazila skutečnost, že snídaně se podávala formou „kdo si co v Szegedu uloví“, ale příspěvek na stravu byl stejně velký jako v minulých letech, kdy nebylo potřeba si snídani kupovat.

Pravda, letošní ročník letní školy mohl být po organizační stránce o něco lépe zvládnutý a, jak jsem tak pozorovala, každý ze studentů si na něm našel nějaká ta negativa. Ale na druhou stranu bylo aspoň po večerech o čem diskutovat, když už byla vyčerpána témata religionistická. A navíc, i přes některé méně příjemné momenty způsobené organizací (např. nepohodlné ubytování), nejdůležitější část celé akce, domnívám se, byla splněna, když byla dána příležitost k tomu, aby se sešli studenti z celé střední Evropy a mohli si téměř čtrnáct dní (ať už v době výuky či ve volném čase) vyměňovat poznatky a vědomosti z oblasti religionistiky, přičemž se také naskýtal jedinečná možnost setkat se a diskutovat s významnými

středoevropskými odborníky v daném oboru. Jenom škoda, že létem 2008 tříletý projekt letní školy končí a proto zbývá jen doufat, že některá ze zúčastněných kateder bude mít chuť pokračovat v tradici a že se jí především podaří získat grant, jenž by umožnil konání mnoha dalších ročníků této jedinečné akce.